

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ο ΑΚΡΟΓΩΝΙΑΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

Βασικό στοιχείο των προστατευόμενων περιοχών αποτελεί η διατήρηση και η προστασία των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών μέσω της σωστής ρύθμισης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, οδηγώντας έτσι στην αειφόρο ανάπτυξη τους.

© A. BONETTI / WWF ΕΛΛΑΣ

Τι είναι οι Προστατευόμενες Περιοχές;

**ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΟΙ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ
ΘΕΣΠΙΣΤΕΙ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ
ΤΟ 14,7% ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΥ
ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ, ΕΝΩ
ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΔΕΝ
ΞΕΠΕΡΝΟΥΝ ΤΟ 10,2%
ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ**

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται από τη Διεθνή Ένωση για την προστασία της Φύσης [International Union for the Conservation of Nature (IUCN)] ως προστατευόμενες περιοχές ορίζονται οι αναγνωρισμένες και σαφώς καθορισμένες γεωγραφικές εκτάσεις, χερσαίες ή θαλάσσιες, οι οποίες υπόκεινται σε διαχείριση μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων, ώστε να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη διατήρηση και προστασία της φύσης με τις συναφείς οικοσυστημικές υπηρεσίες και πολιτιστικές αξίες.

Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της διατήρησης της βιοποικιλότητας και αναγνωρίζονται για αυτόν τους το ρόλο από το διεθνές, το ευρωπαϊκό και το εθνικό δίκαιο. Είναι οι περιοχές που φιλοξενούν μοναδικά, ευαίσθητα και πολύτιμα στοιχεία του φυσικού μας πλούτου. Ο κύριος στόχος μιας προστατευόμενης περιοχής είναι η διατήρηση των οικολογικά σημαντικών χαρακτηριστικών ή και των πολιτιστικών αξιών της. Αυτό όμως δεν συνεπάγεται την απομάκρυνση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, απεναντίας ο στόχος αυτός συχνά επιτυγχάνεται μέσα από τη σωστή ρύθμιση και διαχείρισή τους.

Η ανάγκη για προστατευόμενες περιοχές προκύπτει από το γεγονός ότι σήμερα η απώλεια της βιοποικιλότητας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παγκόσμιες προκλήσεις. Η βιοποικιλότητα, δηλαδή τα διαφορετικά οικοσυστήματα, γονίδια, είδη και τοπία, που συνθέτουν το δίκτυο της ζωής στον πλανήτη, αποτελεί προϋπόθεση της ανθρώπινης ύπαρξης, όμως απειλείται. Εκτιμήσεις, όπως αυτή του δείκτη Ζωντανού Πλανήτη, που παρουσιάστη-

1,6 ΠΛΑΝΗΤΕΣ

Η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ ΑΠΟΡΡΟΦΑ ΣΗΜΕΡΑ ΠΟΡΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΝ ΣΕ 1,6 ΠΛΑΝΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΕΝΑΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΛΑΝΗΤΗ ΠΟΥ ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΣΤΕ.

κε στην έκθεση του WWF «Ζωντανός Πλανήτης» το 2016, καταγράφουν από το 1970 μέχρι το 2012 μία απώλεια πληθυσμών ειδών της τάξης του 58%.

Βασικό αίτιο του σημερινού ρυθμού απώλειας ειδών και οικοσυστημάτων είναι το οικολογικό αποτύπωμα του ανθρώπου, το οποίο υπερβαίνει τα όρια του πλανήτη. Οι κύριες απειλές για τη βιοποικιλότητα είναι η απώλεια και η υποβάθμιση του φυσικού χώρου που μπορεί να οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες μεταξύ άλλων στην εντατικοποίηση της γεωργίας και την εγκατάλειψη των αγροτικών εκτάσεων αλλά και στην ανάπτυξη υποδομών καθώς και η υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων συμπεριλαμβανομένων και των ειδών που προκαλείται από τον ρυθμό εκμετάλλευσης, ο οποίος ξεπερνά την αναπαραγωγική ικανότητα ενός πληθυσμού ή ενός οικοτόπου και οδηγεί στη σταδιακή εξάντληση τους. Στο σημείο αυτό εντάσσεται το παράνομο εμπόριο ειδών καθώς και η υπεραλίευση. Επιπλέον απειλές αποτελούν η ρύπανση και τα εισβάλλοντα ξενικά είδη. Τέλος η κλιματική αλλαγή αποτελεί πρόσθετη απειλή για τη βιοποικιλότητα. Στοιχεία της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) εκτιμούν ότι μια αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2-3 °C θα επιφέρει απώλεια της τάξεως του 20-30% της βιοποικιλότητας.

© A. BONETTI / WWF ΕΛΛΑΣ

Μέσω του χαρακτηρισμού και της θέσπισης προστατευόμενων περιοχών, δίνεται ο κατάλληλος χώρος και λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ώστε τα προστατευόμενα χαρακτηριστικά να διατηρούνται και να ανακάμπτουν. Όταν οι προστατευόμενες περιοχές λειτουργούν αποτελεσματικά τότε η απώλεια της βιοποικιλότητας σε αυτές είναι πολύ μικρότερη.

Με ορίζοντα το 2020, τα κράτη-μέλη της Σύμβασης του ΟΗΕ για τη Βιοποικιλότητα έχουν θέσει ως παγκόσμιο στόχο τον ορισμό του 17% της χερσαίας και του 10% της θαλάσσιας έκτασης του πλανήτη ως προστατευόμενων περιοχών.

Ποια είναι τα οφέλη των προστατευόμενων περιοχών;

Οι προστατευόμενες περιοχές εξασφαλίζουν χώρο και καταφύγιο για τα είδη και τους οικοτόπους, που απειλούνται με εξαφάνιση ή αποτελούν μοναδικά χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας μιας χώρας ή μιας περιφέρειας (όπως η ΕΕ) και τα προστατεύουν βοηθώντας στη διατήρηση και αποκατάστασή τους. **Συμβάλλουν στη διατήρηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών** που έχουν τεράστια αξία και σημασία για την ανθρώπινη κοινωνία, όπως είναι η παροχή τροφής, καθαρού νερού, ινών όπως π.χ. το βαμβάκι, ξυλείας και άλλων κατασκευαστικών υλικών, καυσίμων, καθώς και φαρμάκων. Οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση της ανθρώπινης ύπαρξης διαμορφώνοντας τη ζωή μας σε καθημερινή βάση. Αξιοσημείωτος είναι επίσης ο ρόλος των προστατευόμενων περιοχών στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής μέσω της αποθήκευσης άνθρακα, αλλά και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Η ύπαρξη θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση και προστασία οικολογικά σημαντικών περιοχών μπορεί παράλληλα να αποτελέσει και το πλαίσιο ανάπτυξης αυτών των περιοχών. Εάν, λοιπόν, θεσμοθετηθούν σωστά και γίνουν αντικείμενο συνετής διαχείρισης, τα οφέλη τους διευρύνονται, **στηρίζουν μια ζωντανή κοινωνία που ωφελεί τη φύση και ωφελείται από την προστασία της και τονώνουν την τοπική οικονομία**. Ενδεικτικά, η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που προκύπτει ως απόρροια της προστασίας των περιοχών αυτών είναι η παρακάτω:

- Οι ανάγκες προστασίας και διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών οδηγούν στην **αύξηση της απασχόλησης** τόσο σε τοπικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.
- Οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αναδειχθούν σε **τουριστικό προορισμό**, προσελκύοντας πόρους και έσοδα, δημιουργώντας επιπλέον τοπικές θέσεις εργασίας και προωθώντας την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Ο οικότουρισμός θεωρείται ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος

τομέας τουρισμού, με ρυθμό ανάπτυξης 3 φορές μεγαλύτερο από τον τομέα συνολικά, ενώ παρουσιάζεται μια αύξηση της οικότουριστικής δαπάνης περίπου 20% ετησίως.

- Η προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και η **δυνατότητα αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης** αποτελούν επιπλέον σημαντικές πτυχές της αξίας των προστατευόμενων περιοχών.

Για να επιτευχθούν όμως τα παραπάνω, θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, να εμπνευσθούν τις πρώτες προσπάθειες και ύστερα να τις προωθήσουν με ό,τι μέσο χρειαστεί. Στους εμπλεκόμενους φορείς που πρέπει να συμμετέχουν σε μία προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι αρμόδιες υπηρεσίες και αρχές (π.χ. δήμοι, υπουργεία), οι διάφοροι χρήστες της περιοχής (π.χ. κάτοικοι που ασχολούνται με τον παραγωγικό τομέα ή και τουρίστες), καθώς και η επιστημονική κοινότητα και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, μπορούν να έχουν θετικές συνέπειες όχι μόνο για τα αλιεύματα, αλλά και για τις τοπικές κοινωνίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή (ΘΠΠ) του Τόρε Γκουασέτο της Ιταλίας (που προστέθηκε στο δίκτυο Natura 2000 το 2000). Η συντονισμένη και άρτια δομημένη διαχείρισή της αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση στην αρμονική συνεργασία του ανθρώπου με τη φύση. Η προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας της περιοχής οδήγησε ταυτόχρονα στην ανάκαμψη των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, αλλά και στην τόνωση της τοπικής οικονομίας, καθώς με τις ρυθμίσεις της αλιείας που ορίστηκαν στην περιοχή, οι τοπικοί ψαράδες αποκομίζουν τεράστια οφέλη.

© Γ. ΡΗΓΟΥΤΣΟΣ / WWF ΕΛΛΑΣ

ΥΠΟ ΕΥΝΟΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΟΙ ΤΟΠΙΚΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ ΕΧΟΥΝ 4-5 ΦΟΡΕΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΨΑΡΕΜΑ ΕΚΤΟΣ

Ανθρώπινες δραστηριότητες και προστατευόμενες περιοχές

© J. ODELBORG

Η αναγκαιότητα ύπαρξης ανθρώπινων οικονομικών δραστηριοτήτων στις προστατευόμενες περιοχές, όχι μόνο είναι αποδεκτή, αλλά και μείζονος σημασίας. Η διαπίστωση αυτή ισχύει σε όλες τις κατηγορίες προστασίας, ωστόσο ανάλογα με τον βαθμό προστασίας κάθε κατηγορίας, ρυθμίζονται και **ανάλογα οι χρήσεις γης και οι ανθρώπινες δραστηριότητες ώστε να είναι συμβατές με τους στόχους προστασίας**, να συνδέονται αρμονικά με το περιβάλλον και να είναι αποδοτικές και επωφελείς, τόσο για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και για τις τοπικές κοινωνίες.

Πρέπει να διευκρινίσουμε πως δεν μπορεί κανείς να αποφασίσει με ευκολία και σιγουριά ποιες ανθρώπινες δραστηριότητες πρέπει να αποφεύγονται και ποιες πρέπει να επιτρέπονται πάντα σε μια προστατευόμενη περιοχή. Η επιλογή, δηλαδή, μιας οικονομικής, και όχι μόνο, δραστηριότητας σε μια προστατευόμενη περιοχή, εξαρτάται από τις ανάγκες των ειδών, των οικοτόπων και συνολικά των χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής που βρίσκεται υπό προστασία. Για την ακρίβεια, εξαρτάται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, όπως η χωροθέτησή τους, ο χρόνος πραγματοποίησής τους, η εποχή, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο

αυτές υλοποιούνται. Γι' αυτό λοιπόν οι ρυθμίσεις σε μια προστατευόμενη περιοχή αφορούν την κάθε περιοχή χωριστά και μπορεί να είναι χωρικές, χρονικές ή να αφορούν την ένταση, έκταση και τύπο της μίας δραστηριότητας.

Για παράδειγμα στις παραλίες ωτοκίας της χελώνας καρέτα στη Ζάκυνθο υπάρχουν χρονικές και χωρικές ρυθμίσεις. Η επίσκεψη στις παραλίες απαγορεύεται τις βραδινές ώρες γιατί τότε γεννά η χελώνα καρέτα. Κατά τη διάρκεια της ημέρας, επιτρέπεται η πρόσβαση αλλά η τοποθέτηση καλοκαιρινών επίπλων, όπως ξαπλώστρες, επιτρέπεται μόνο στο μπροστινό τμήμα της παραλίας ώστε να μην ενοχλούνται οι φωλιές της χελώνας που βρίσκονται πιο πίσω.

Η ρύθμιση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των προστατευόμενων περιοχών απαιτεί ολοκληρωμένη διαχείριση, η οποία οδηγεί στην αειφόρο και εναλλακτική ανάπτυξή τους. Ως απόρροια τούτου, η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης αφορά τόσο τη θεσμική θωράκιση, τον καθορισμό και την υλοποίηση δράσεων διαχείρισής τους, όσο και την ύπαρξη μηχανισμών επιστημονικής παρακολούθησης, εποπτείας και φύλαξης.

Πώς λειτουργεί μία προστατευόμενη περιοχή;

Μέσω του χαρακτηρισμού και της θέσπισης μιας προστατευόμενης περιοχής και με την εφαρμογή των κατάλληλων διαχειριστικών σχεδίων προστατεύεται η βιοποικιλότητα και μπορεί να μειωθεί το οικολογικό αποτύπωμα του ανθρώπου και να εναρμονιστεί η σχέση του με τη φύση.

Η κατηγορία προστασίας στην οποία εντάσσεται κάθε περιοχή βασίζεται σε κριτήρια που περιγράφονται στο εκάστοτε νομικό πλαίσιο της κάθε χώρας, τα οποία ποικίλουν ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής, πάντα όμως έχει ως γνώμονα την προστασία των αναγνωρισμένων οικολογικών αξιών της. Ωστόσο ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως προστατευόμενης δεν αρκεί. Απαιτείται η διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της. Τα βασικά και απαραίτητα στοιχεία για τη λειτουργία μιας προστατευόμενης περιοχής είναι:

- **η θέσπιση μέτρων διαχείρισης και προστασίας (ειδών και οικοτόπων) μέσω ενός εγκεκριμένου σχεδίου διαχείρισης**, το οποίο προσδιορίζει με σαφήνεια και ακρίβεια τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία, διαχείριση και διοίκηση των προστατευόμενων περιοχών,
- η παρακολούθηση της κατάστασης και των τάσεων των προστατευτέων χαρακτηριστικών και του φυσικού και κοινωνι-

κού περιβάλλοντος μέσα από ένα **σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης**.

Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει το σύνολο των διακριτών παρακολουθήσεων, τα αποτελέσματα των οποίων συνδυαζόμενα παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης του περιβάλλοντος μιας προστατευόμενης περιοχής.

- **η εποπτεία και φύλαξη** της περιοχής ώστε να ελέγχεται η τήρηση των όρων που τίθενται για την περιοχή και να διασφαλίζεται η ακεραιότητάς της.
- **η επικοινωνία, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και κατάρτιση του κοινού**. Η συμμετοχή του κοινού αφορά στον καθορισμό των μέτρων και του ακριβέστερου τρόπου διαχείρισης των περιοχών αυτών, ώστε να εξασφαλιστεί η προστασία των περιοχών.
- **η διοίκηση της περιοχής από αρμόδιο σχήμα διαχείρισης** και η λειτουργία των απαραίτητων υλικών, υποδομών και εξοπλισμού.

Με την ύπαρξη ενός σχεδίου διαχείρισης, σε συνδυασμό με ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης, καθώς και μέσα από την ειλικρινή πληροφόρηση του κοινού για τις δυνατότητες και τους περιορισμούς που θέτει το καθεστώς προστασίας και έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό συμμετοχικών διαδικασιών, τίθενται οι βάσεις για τη σωστή λειτουργία των προστατευόμενων περιοχών.

Περιοχές Natura 2000

Ξεχωριστή θέση ανάμεσα στις προστατευόμενες περιοχές στην Ευρώπη, έχουν εκείνες που έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000, βάσει της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη φύση και συγκεκριμένα των οδηγιών για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ και τα άγρια πτηνά 2009/147/ΕΚ (79/409/ΕΟΚ). Οι περιοχές Natura συνθέτουν ένα δίκτυο φύσης, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο στο είδος του παγκοσμίως και παρέχει καθοριστική προστασία στα πλέον απειλούμενα είδη και οικοτόπους της Ευρώπης. Το Natura 2000 δεν είναι απλώς ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, αντιθέτως αναγνωρίζει ότι οι άνθρωποι και η φύση αποδίδουν καλύτερα όταν συνεργάζονται, ενώ πολλοί από τους τύπους οικοτόπων του δικτύου Natura 2000 εξαρτώνται άμεσα από τη συνέχιση ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Συνεπώς, οι περιοχές Natura 2000 δεν οδηγούν στον αποκλεισμό των δραστηριοτήτων, όπως λανθασμένα πολλοί πιστεύουν, αλλά στη διασφάλιση της συμβατότητάς τους με την προστασία πολύτιμων ειδών και οικοτόπων διαθέτοντας επίσης ένα σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο.

Οι κύριοι στόχοι των περιοχών Natura 2000 είναι:

- Ο χαρακτηρισμός και η θεσμική κατοχύρωση περιοχών προστασίας ειδών και οικοτόπων ιδιαίτερης σημασίας, ειδικών ζωνών διατήρησης (ΕΖΔ) βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους και ζωνών ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά,
- η θέσπιση και η υλοποίηση μέτρων προστασίας και διαχείρισης για όλες τις περιοχές Natura 2000 για την επίτευξη στόχων και προτεραιοτήτων διατήρησης των ειδών και οικοτόπων,
- η επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και τύπων οικοτόπων και, κατά συνέπεια, των σημαντικών στοιχείων της βιοποικιλότητας της ΕΕ.

Προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι μία χώρα με πλούσια φυσική κληρονομιά και σημαντική βιοποικιλότητα. Η μεγάλη πυκνότητα ειδών και ποικιλία χερσαίων, θαλάσσιων και υγροτοπικών οικοσυστημάτων απαντάται σε όλη την έκταση της χώρας από τα φοινικοδάση στην Κρήτη μέχρι τα ψυχρόβια δάση στην Ροδόπη και άλλου. Ο πλούτος αυτός οφείλεται όχι μόνο σε οικολογικούς, αλλά και σε ιστορικούς παράγοντες, όπως η γεωλογική ιστορία και η γεωγραφική θέση της χώρας, το ήπιο μεσογειακό κλίμα, τα νησιά, αλλά και περαιτέρω φυσικά φράγματα που εμποδίζουν τη διασπορά των ειδών.

Η βιοποικιλότητα της Ελλάδας, όσον αφορά τον αριθμό των ειδών, αλλά και την ποικιλία και την κατάσταση των οικοσυστημάτων της, είναι από τις πλουσιότερες της Ευρώπης και για αυτόν ακριβώς τον λόγο η ευθύνη της χώρας ως προς τη διατήρηση και προστασία της είναι αυξημένη. Στην Ελλάδα συναντάμε το 17,8% των ειδών ζώων και το 40% των φυτικών ειδών της Ευρώπης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρώτες ρυθμίσεις στη χώρα μας για την προστασία της βιοποικιλότητας, είχαν ξεκινήσει ήδη από τη δεκαετία του 1930 με τη θέσπιση των Εθνικών Δρυμών, ειδικότερα με τον αναγκαστικό νόμο 856/1937 «περί εθνικών δρυμών» και την **κήρυξη του εθνικού δρυμού Ολύμπου το 1938**. Ο πρώτος νόμος σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές, με τη σύγχρονη έννοια, στην Ελλάδα, ήταν ο ν. 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος». Με τον νόμο αυτόν εκφράστηκε και νομοθετικά η επιταγή του άρθρου 24 του Συντάγματος για προστασία του περιβάλλοντος. Το 2011 ένας νέος νόμος για τη «διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ν.3937/2011, ΦΕΚ Α' 160) αντικατέστησε πολλές από τις διατάξεις του ν. 1650/ 1986 για τις κατηγορίες, τον χαρακτηρισμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και ουσιαστικά αναθεώρησε εκ βάθρων το εθνικό σύστημα για τις προστατευόμενες περιοχές. Πιο συγκεκριμένα με τον προαναφερθέντα νόμο αναγνωρίζονται οι παρακάτω **κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών:**

- Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης,
- Περιοχές προστασίας της φύσης,
- Φυσικά πάρκα και ειδικότερα εθνικά ή πε-

ριφερειακά,

- Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών στις οποίες περιλαμβάνονται οι περιοχές Natura 2000 και συγκεκριμένα οι [ΕΚ4] ειδικές ζώνες διατήρησης (ΕΖΔ) και οι ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ), καθώς και τα καταφύγια άγριας ζωής (ΚΑΖ) ή συνδυασμός αυτών,
- Προστατευόμενα τοπία, στοιχεία του τοπίου και φυσικοί σχηματισμοί.

Επιπλέον, έχουν οριστεί και άλλες προστατευόμενες περιοχές με βάση διεθνείς ή περιφερειακές συμβάσεις, όπως 10 υγρότοποι διεθνούς σημασίας με βάση τη Σύμβαση Ραμσάρ για τους υγρότοπους και 2 αποθέματα βιόσφαιρας με βάση το πρόγραμμα της UNESCO για τον άνθρωπο και τη βιόσφαιρα, μεταξύ άλλων.

Παρόλα αυτά υπάρχουν αρκετά κενά ακόμα στην εφαρμογή της νομοθεσίας που πρέπει να αντιμετωπιστούν για την καλύτερη προστασία των πολύτιμων οικολογικά περιοχών της χώρας. **Ειδικότερα για την Ελλάδα αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι:**

- Ολοκλήρωση του χαρακτηρισμού θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών με έμφαση στις περιοχές Natura 2000.
- Θεσμική κατοχύρωση των εθνικά προστατευόμενων περιοχών και ορισμός στόχων και προτεραιοτήτων διατήρησης των περιοχών Natura 2000.
- Ολοκλήρωση του σχεδιασμού διοίκησης και λειτουργίας του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών.
- Εφαρμογή μέτρων διαχείρισης μέσω της εκπόνησης, ολοκλήρωσης και έγκρισης σχεδίων διαχείρισης.
- Αποφυγή υποβάθμισης προστατευόμενων περιοχών και πλήρης εκτίμηση των επιπτώσεων σχεδίων και έργων μέσα ή γύρω από αυτές.
- Αναγνώριση των χρηματοδοτικών αναγκών των προστατευόμενων περιοχών και εξασφάλιση επαρκών και σταθερών πόρων.
- Θέσπιση ενός εθνικού συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης της φύσης.
- Ενίσχυση της εποπτείας και φύλαξης των προστατευόμενων περιοχών.

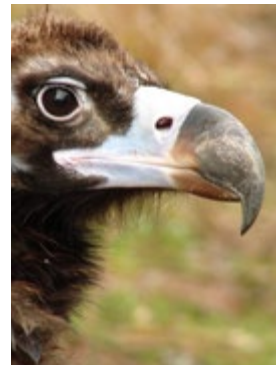
Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΧΕΙ ΕΝΤΑΞΕΙ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000 419 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΟ 27,2% ΤΗΣ ΧΕΡΣΑΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ 6,1% ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΚΟΜΑ ΑΡΚΕΤΑ ΚΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Τι κάνει το WWF Ελλάς για τις προστατευόμενες περιοχές;

Το WWF Ελλάς, επιδιώκει και προωθεί ένα αποτελεσματικό εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών, στα πλαίσια ενός συστήματος προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η πολυετής παρουσία μας σε οικολογικά πολύτιμες περιοχές της χώρας, μας επιτρέπει να αντλούμε παραδείγματα από τα προγράμματα πεδίου στη Θράκη, τη Ζάκυνθο, τη Γυάρο, νησιωτικούς υγροτόπους και τις Πρέσπες, ενώ επιδιώκουμε την αποτελεσματική εφαρ-

μογή της νομοθεσίας, καταθέτοντας τεκμηριωμένες προτάσεις. Είμαστε παρόντες ασκώντας πίεση όταν αυτό είναι απαραίτητο και συνδράμοντας για την επαρκή και διαφανή χρηματοδότηση του εθνικού συστήματος των προστατευόμενων περιοχών, ενώ συμμετέχουμε σε φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και άλλους θεσμούς που σχετίζονται με την προστασία της φύσης.

© Π. ΜΠΑΜΠΑΚΑΣ / WWF ΕΛΛΑΣ

Τι μπορεί να κάνει καθένας για τις προστατευόμενες περιοχές;

Αλλάζοντας τον τρόπο ζωής μας και τις καθημερινές μας συνήθειες στο ελάχιστο μπορούμε να συμβάλλουμε τα μέγιστα στην προστασία της φύσης:

- Καταδικάζουμε την παράνομη δόμηση και την αυθαίρετη αλλαγή του χαρακτήρα μιας περιοχής.
- Σεβόμαστε τους περιορισμούς εντός των προστατευόμενων περιοχών, αλλά και την περιβαλλοντική νομοθεσία γενικότερα.
- Ενημερωνόμαστε για τις προστατευόμενες περιοχές και τηρούμε τις διατάξεις που ισχύουν. Για παράδειγμα αποφεύγουμε την προσέγγιση σε προστατευόμενες ακτές που αποτελούν καταφύγιο για απειλούμενα ζώα.
- Καταδικάζουμε το παράνομο κυνήγι και αν κυνηγάμε σεβόμαστε τους περιορισμούς για το χώρο, το χρόνο, τα είδη και τον αριθμό ατόμων.
- Αποφεύγουμε κάθε παράνομη αλιευτική δραστηριότητα. Αν αντιληφθούμε άτομα που ψαρεύουν με δυναμίτη, μπουκάλες οξυγόνου ή κάνουν νυχτερινό ψαροντούφεκο -και οι τρεις δραστηριότητες απαγορεύονται από το νόμο- το καταγγέλλουμε στις λιμενικές αρχές.
- Δεν κόβουμε φυτά σε προστατευόμενες περιοχές διότι υπάρχει κίνδυνος να διαταράξουμε την ισορροπία του βιότοπου.
- Απολαμβάνουμε τη φύση χωρίς να την καταστρέφουμε (Δεν πετάμε σκουπίδια και πλαστικά στις θάλασσες, είμαστε προσεκτικοί για την αποφυγή πυρκαγιάς).
- Εξοικονομούμε ενέργεια.
- Δεν σπαταλάμε νερό και τρόφιμα.
- Δεν αγοράζουμε παράνομα κομμένη ξυλεία.
- Δεν αγοράζουμε προϊόντα που προέρχονται από απειλούμενα είδη π.χ. αντικείμενα από ελεφαντόδοντο, κέλυφος χελώνας, γούνες ζώων, κοράλλια.
- Χρησιμοποιούμε τα μέσα μαζικής μεταφοράς αντί για το αυτοκίνητο.
- Προωθούμε και χρησιμοποιούμε τα τοπικά προϊόντα και ποικιλίες.
- Λαμβάνουμε μέρος σε εκδηλώσεις και προγράμματα για το περιβάλλον (π.χ. δενδροφύτευση, καθαρισμός παραλιών) εθελοντικά.
- Χρησιμοποιούμε όσο γίνεται ανακυκλώσιμα είδη (π.χ. σακούλες) και κάνουμε ανακύκλωση.
- Χρησιμοποιούμε οικολογικά καθαριστικά.
- Υποστηρίζουμε το έργο των φορέων που ασχολούνται με την προστασία της φύσης.

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΑΠΑΙΤΕΙ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, Η ΟΠΟΙΑ
ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ
ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΣ.

© A. BONETTI / WWF ΕΛΛΑΣ

Διαβάστε επίσης:

- Nigel Dudley, 2013. Guidelines for Applying Protected Area Management Categories, Gland, Switzerland, IUCN
- WWF, 2016. Living Planet Report 2016: Risk and resilience in a new era, Gland, Switzerland. WWF International.
- Δ. Καραβέλλας, Γ. Κατσαδωράκης, Π. Μαραγκού, Θ. Νάντσου, Ε. Σβορώνου, 2003. Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Οδηγός Ορθής Πρακτικής, Αθήνα, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- Π. Μαραγκού, Ι. Χριστοπούλου, 2012. Προστατευόμενες περιοχές: βασικές έννοιες και η αποτελεσματικότητά τους στη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα, Κεφ. Β3, Αρ. Χ. Παπαγεωργίου, Γ. Καρέτσος, Γ. Κατσαδωράκης, 2012, Το Δάσος Μια Ολοκληρωμένη Προσέγγιση, Αθήνα, WWF Ελλάς.
- WWF Ελλάς, 2012. Ελλάδα- Μια Πλούσια Χώρα: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-gr.pdf>
- WWF Ελλάς, 2012. Τα Οικονομικά της Βιοποικιλότητας: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-financial.pdf>
- WWF Ελλάς, Ένας Ζωντανός Πλανήτης: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/biodiversity-factsheet.pdf>

Απρίλιος 2017

Περισσότερες πληροφορίες:

Ιόλη Χριστοπούλου Υπεύθυνη
πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον

210 3314893 - i.christopoulou@wwf.gr